

A tavaszi ünnepek sorában húsvét után május elseje következik. Ekkor májusfát szoktak állítani a legények kedvesüknek, és ehhez a művelethez ének is tartozik. Az ének műfaja párosító, egy legény és egy leány nevét említik benne összetartozásuk kifejezésére. A májusfával kapcsolatos vajdasági dalokat Bodor Anikó már megjelentette (VMND III. 19, 19a, b), itt nem közöljük őket.

Húsvét után ötven nappal ünnepeljük pünkösödöt. Bálint Sándor szerint: „Az ősi tavaszi ünnepek az európai népek megkeresztelkedésével leginkább pünkösdhöz tapadtak” (Bálint 1973, 333). Jellegzetes énekes-táncos szokás kapcsolódik hozzá, a pünkösödölés, mely a Dunántúlon, a Felföld középső részén és az Alföld Tiszáig terjedő részén ismert. Ez utóbbi terület szerves folytatása a Vajdaság, ahol szintén megtalálható: legnagyobb számban a bácskai Tisza mentén, továbbá Közép- és Dél-Bácskában, sőt két észak-bánáti faluban is. A szokás nem korlátozódik kizárólag falvakra. „Pünkösöd előtti szombaton a zentai házaknál (a Délvidéken több helyt másutt is) bodzaágakat tűznek az ablakokra, kerítésekre, kapukra. Ebben és más szokásokban is megnyilatkozó kedves helyi jelenség, hogy még a középosztály tagjainál is megvan: tisztviselők, kereskedők stb. házán is legtöbb helyen megtalálható pünkösöd napján a bodza” (Banó 1944, 160). Gyerekek, főként kislányok járnak pünkösödni: menyasszony és vőlegény néhány kísérővel. Felszalagozott bodzaágot vagy virágot visznek magukkal, és az éneklés meghatározott részénél táncolni kezdenek. Néhol pünkösdhétfőn is pünkösödölnek, ekkor a menyasszony már menyecskének van öltözve.

Pünkösdkor a keresztény egyház a Szentlélek eljövételére emlékezik, aki lángnyelvek alakjában szállt alá az apostolokra, hogy hitükben megerősítse őket. A vajdasági pünkösödölők többségében azonban erről alig, vagy nem is esik szó. Általában tréfás, elferdített szöveggel kezdődnek: *Mimi-mama, mimi-mama* – ami a *Mi van ma, mi van ma?* kérdés értelmetlen, de jól hangzó, játékos szótagokká alakított változata (111–131). A szereplőket néhol *mimi-mamásoknak* is hívják. Meglepően kevés pünkösödölő kezdődik *A pünkösdnek jeles napján* Szentlélekre utaló, szokásos szövegével (132–135).

A pünkösödölők kötetlen szerkezete lehetővé teszi, hogy a hagyomány által megszabott szöveges dallammotívumokból hosszabb és rövidebb változatok képződjének. Az *András bokrétás...* szövegrész szinte valamennyi pünkösödölőben szerepel (kivétel: 133–134), mellette nagyon gyakori *A pünkösdirózsa kihajlott az útra* szöveg (117–119, 121, 126, 128–130, 132), az ének végén pedig a jókívánság: *Szálljon erre házra az Isten áldása* (111, 113–114, 120–122, 124–128, 132, 134, 135). Gyermekjátékokból vagy lírai népdalokból ismert szövegsorok is bekerültek a pünkösödölőbe, pl. *Ég a gyertya, ha meggyíjják* (111–112, 129), *Lányok ülnek a toronyba* (120, 125). (A pünkösdi szövegi gyermekjátékokat Bodor Anikó már közreadta: VMND IV. 494–500.)

A pünkösödölők dallama zömében kis ambitusú, mely ütempárok ismételtetéséből és sorolásából, illetőleg stilizált hanglejtéssel előadott, félig-meddig recitált formulaanyagból áll. Legjellemzőbb a más magyar télmetető, bőség- és termékenységvárászló, „pogány tartalmú” szokásokból is ismert *mi-re-do-re* archaikus ütempár és különféleképpen kiaprózott változata, mely valamennyi terc kezdetű vajdasági pünkösödölőben szerepel (111–123, a 120–123 nem is áll másból) és a kvint kezdetűekben (124–131) is felbukkan (124–125). Ez a motívum más tájak pünkösödölőiben szintén elő-előfor-

dul, de korántsem ilyen mértékben. Feltehetően középkori örökség az iskolai leckefelmondást idéző recitatív jellegű szakasz egyes pünkösdlők végén (117–118, 122, 128, 134). Zeneileg is elkülönül *A pünkösdek jeles napján* kezdetű csoport (132–135), mely 17. századi egyházi népéneken alapul. A strofikus éneket (136) a népszokás alakító ereje jelentősen átformálta, leegyszerűsítette, mintegy a pünkösdlő „nem keresztény” ütempár ismételtető dallamvilágához hasonította. Egy zentai pünkösdlő pedig mind az egyházi éneket, mind a jellegzetes ütempárt egyesítette magában (135).

Ritkábban a jellemzően kis ambitusú pünkösdlőkbe oktáv terjedelmű, dúr motívum is beépül (129–131 eleje, 132 közepe), ezek a részletek emlékeztetnek a *Keljetek fel / Ne féljete, pásztorok* kezdetű, ütempáros felépítésű betlehemes énekekre (243-II), továbbá a „seljančica” nevű szerb táncdallamra és „pionír dal” változatára (VMND III, 156, 160, 226).

Sajátosságos, hogy még azonos faluból való pünkösdlők dallamai is jelentősen eltérhetnek egymástól. Moholon pl. terc kezdetű, mindössze *mi-re-do-re* motívumot ismétlő (121), valamint kvint kezdetű, hexachord terjedelmű (126) és oktáv terjedelmű (129–130) dallamokat egyaránt énekelnek. Sőt, ugyanaz az előadó, egy szenttamási asszony, azonos szöveggel, de kétféleképpen tudta (124, 127).

Pünkösdi népénekekből ad ízelítőt bácskerteszi összeállításunk, valamennyit Buják Mihálytól, egykori előénekestől gyűjtötte Kiss Lajos (136–139). Végül egy legújabbban elterjedt, idegen dallamot közlünk a szerémségi szórványból, amelynek gazdag díszítései arról tanúskodnak, hogy szervesen beilleszkedett a helyi hagyományba (140).

III. Pünkösdlő

♩ = 160

Mi-mi-ma-ma, mi-mi-ma-ma, pi-ros pün-kösd nap - ja,

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má-so-dik nap - ja.

And - rás bok-ré-tás, fe-le-sé-ge jó tán-cos.

Az u-ra selyem-szál. Bim, bim, bukorodjon! Ö-leld, a-kit sze-retsz!

♩ = 120–152

Ezt sze - re - tem, ezt ked - ve - lem,
Ez az én é - des ked - ve - sem.

Ha be - lõ - le, be - lõ - le, még-is ki - for - dul - na.
ró - zsa vol - na be - lõ - le,

Ég a gyer - tya, ha meg - gyújt - ják,
Mi - kor ezt a tán - cot jár - ják.

Jár-jad, jár-jad, jó ka - to - na, hagy do - bog - jon ez az ut - ca!

Állj ki, állj ki, sző - ke kis - le - ány - ka!

Száll-jon er - re ház - ra Én kis-gyer-mek va-gyok,
az Is - ten ál - dá - sa! so - kat nem mond-ha-tok,

Még-is Is - te - nem - nek di - csé - re - tet mon - dok.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Oan héttől tízévesek vótak, tizenötévesek is elméntek, de legtöbb tizennégy évesek. Közön-ségessen vótak fölötözve. Mént egy legelső lány, az vitt egy bodzafát, tele vót kötve virágokkal még masnikkal, színes különböző szalagokkal. Akkor mént a menyasszony még a vőlegény. A vőlegény nadrágba vót, árvalányhaj a kalapján, a menyasszonynak fátyol vót a fején még koszorú. Akkor utána jött a pénztárnok még egy másik, és utána többen, tízen is. „Béngedik-e a mimi-mamásokat?” Vót,

akik ězavarták. Vót, akik nem adtak pézt, hanem inkább kalácsokat, de leginkább azé' pézt. Akkor eljött az este, szétosztottuk a pézt. No, másik nap menyecskének vót fölőtözve [a menyasszony], piros kendővel vót bekötve a feje.

Gy: A vőlegény is lány volt?

– Lány. Minděnki lány vót, az egész.

Zenta, Pecze Péterné Vasas Viktória (66).

Bodor A., 1991.

Az *Ezt szeretem, ezt kedvelem* résztől kezdve táncolnak az *Állj ki, szőke kisleányka* részig, majd sorban állva éneklik: *Szálljon erre házra...* (vő. VMND IV. 495).

112. Pünkösdlő

$\text{♩} = 100-112$

Mi-mi - ma-ma, mi-mi - ma-ma, pi-ros pün-kösd nap - ja,

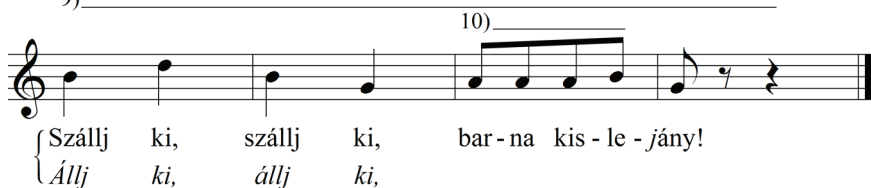
Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má - so-dik nap - ja.

And - rás bok-ré-tás, fe - le - sé-ges, jó tán-cos.

Az u - ra, az u - ra { a-ran - szál.
se-lyem - szál.

Bim, bim, bu - ko-rod-jon! Ö-leld, a - kit sze - retsz!

2) Ezt ö - le - lem, ezt { csó - ko - lom,
ked - ve - lem,
Ez az én é - des ked - ve - sem.

Csizsófné: [Pünkösdi] első napján menyasszonynak vót ötözve jég kislány. Legalább öten mēn-tek. Másnapján mēg mēnyecskének ötöztették föl, akkor mán piros kendővel hátrakötötték a fejit. Bodzaágat vittek, szallagok kötözve, más nem. A többi közönségessen [volt öltözve]. Egy vitte az ágat, akkor vót mēnyecske és mellette vót egy másik személy, a párja, és vót még kettő utánuk. Azok is szintén csak oan kislányok.

„Hallgassák-é a pünkösdi verset?” No, aki befogadta jüket, béméntek, aki nem fogadta, mentek tovább. Kaptak pézt, leginkább pézt. Bészótak kocsmákba is, ahol üldögétek emberek. Hát vót, aki aszondja: „Gyerték ide! No, akkor mondjátok el, mit tudtok!” Ott is kaptak pézt.

Czabafiné: Tízévessek lehettünk, a nagyobbak már szégyellték, nem csináták. Csak lányok voltak, fiú nem volt. A menyasszony fehérbe lehetett és fátyol is vót neki még valami kis koszorú. Én is, mint vőlegény, kislány ruhába vótam. Régi szokás vót, hogy pünkösdkor kibodzázzák a házakat. Most má' ez nem divat.

Zenta, Gyetvai Simonné Mura Erzsébet (80).

Bodor A., Németh I., Burány B., 1990.

Csizsóf Ivánné Surján Piroska (67).

Burány B., 1978.

Czabafi Andrásné Takács Anna (70).

Bodor A., 1991.

Az Ezt ölelem, ezt kedvelem résznél kezdtek forogni.

Czabafiné az *Ég a gyertya* kezdetű résztől már nem tudta tovább.

(Gyetvainé másik felvétele ugyancsak 1990-ből, színpadi szereplés alkalmával: Arch. 114B 10.)

Hangzó: 034 (Gyetvainé).

113. Pünkösdlő

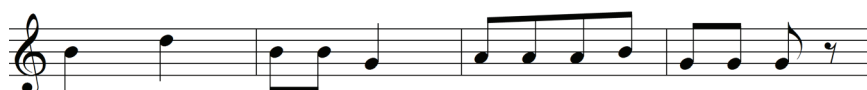
♩ = cca 108

Mi-mi-ma-ma, mi van ma? Pi - ros pün-kösd nap - ja.

Hó - nap lesz, hó - nap lesz a má - so - dik nap - ja.

And - rás bok - ré - tás, fe - le - sé - ge jó tán-cos.

Az u - ra, a-rany-szál.

Bim, bim, bu - ko - rod-jék! Ö-leld, a - kit sze - retsz!

1) →

Ezt ö - le - lem, ezt csó - ko - lom, Mé - zes - má - zos,
Már ré - gen is ezt a - ka - rom. jó sáf - rá - nyos,

Mi-helt be - le - ha - rap - tam, mind - já meg - é - rez - tem.

Száll - jon er - re ház - ra az Is - ten ál - dá - sa,
Mint ré - geb - ben szál - lott az a - pos - to - lok - ra!
Én kis - gyer - mek va - gyok, na - gyot nem mond - ha - tok,
Még - is kis lé - tem - re di - csé - re - tet mon - dok.

1)

Ezt ö - le - lém, ezt csó - ko - lom, Száll - jon er - re ház - ra
Már ré - genn is ezt a - ka - rom.

az Is - ten ál - dá - sa, Mint ré - geb - ben szál - lott az a - pos - to - lok - ra!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Zenta.

Zenta, Kőrösi Gergelyné Masinás Franciska (82).

Banó I., 1941.

Burány B., 1972.

Pünkösöd napján és másnapján egy színes szalagokkal feldíszített bodzaágot visz egy menyasszonynak öltöztetett kislány és egy vőlegénynek öltöztetett kislány. Ezeket több gyerek kíséri, főleg kislányok. A ház előtt megállnak és a vezető megkérdezi: „Meghallgatják-e a pünkösdi verset?”, vagy „Meghallgatják-e a mimi-mamásokat?” Ha a válasz igen, bemennek az udvarba és eléneklik az éneket. A menyasszony és vőlegény mögött állók, kezüket összefogva, körben táncolnak (lépésben forognak, tk. járnak) az *András bokrétás* résztől. Az *Öleld, akit szeretsz* résznél a kör fölbomlik párokra, és párosával forognak tovább az áldásmondásig (*Szálljon erre házra*). Pünkösöd másnapján minden ugyanígy történik, csak a vers *holnap lesz* része változik *máma vanra*, és a menyasszonynak hátra van kötve kendővel a feje. Ilyenkor kapják meg a jutalmat, rendszerint aprópénzt. A vőlegény mindkét esetben később elmaradt, és csak menyasszony járt pünkösödni. Az ének és a tánc szinte azonos *A pünkösdirózsa kihajlott az útra* (VMND IV. 494–500) kezdetű gyermekjátékkal (Bodor-hagyaték).

114. Pünkösdi köszöntő

♩ = cca 116

Dicsértessék a Jézus!

Vót egy zöldág, bodzabú, azt vitte egy elő'. Mēnt egy pár, föl vót ötözve az egyik menyasszony-nak, a másik mēg [vőlegénynek]. Kettő hátú, akik vótak szintén, [és egy] péztárnok. Úgyhogy öten vótak. Mikor valahol meghallgatták, akkor aztán ott megátak, bēmēntek a házhó, s akkó [énekeltek].

Mēgin csak mēntek másnap, akkó ugyanezt mondták. Két nap mēntek, második nap fő' vót menyecske-nak öltöztetve, akkor nem menyasszony vót. Előző nap menyasszony vót, második nap pediglen menyecske. És akkor az a kettő forgott, mikor mondta, hogy „Öleld, akit szeretsz!” Délután egy-két óraker kezdtték, oszt délután négy-öt óráig [tartott]. Elmēntek ismerősökhöz, mēg volt eset, még a kocsmába is bēhíták néhol.

Zenta, Kelemen András (83) népi kántor.

Burány B., 1978.

Hangzó: 035.

115. Pünkösdlő

♩ = 120

♩ = 184

Ezt ö - le - lem, ezt csó - ko - lom,

Ez az én ga - lom - bom. Száll-jon er - re ház - ra

[prózában:] az Isten áldása!

1)
Az u - ra a-rany lánc, a bocs-ko-ra a-rany tánc, hopp, i - de! Az Is-ten ál - dá - sa

száll-jon er - re a ház-ra!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Döméné: Mink öten vótunk. Egy vitte az ágat (bodza vót, fő' vót díszítve, szalagok vótak rajta), menyasszon, vőlegén még egy koszorús pár. Méntünk házru házra. Táncótunk is, csárdást, párossával. Aki fogta az ágat, az á't, a vőlegény a menyasszonnyal [táncolt], azok még koszorúzták. Még fordítottunk is.

Nagymélykútiné: Szépen felöltözködtünk. Egy menyasszon vót, egy vőlegény, egy még vitte előre a pünkösdi fát. Azt fölékesítettük szallagokká, azt' akkó szépen méntünk. Akkor: „Még hallgassák-é a mimi-mamásokat?” Ahun meghallgatták, ekkó elkezdtek. Közbe kicsit forogtunk. Hatan vótunk. Én vótam a menyasszony, egy még (azt hiszem, a Kállai Maris) a vőlegény. Egyszerűen vótunk [öltözve], kis paraszti ruha, hajadonfővé és hosszú coffal. Piros szallag vót a hajunkba, mivel piros pünkösdi vót, hát piros szallag.

Zenta-Felsőhegy, Döme Vincéné Bálint Margit (71),

Bicskei Ferencné Fleisz Ilona (70).

Nagymélykútiné Kaszás Franciska (78).

Bodor A., 1994.

Burány B., 1972.

116. Pünkösdlő

♩ = 125–132

Mi-mi-ma-ma, mi van ma, mi van ma? Piros pünkösdi nap - ja,

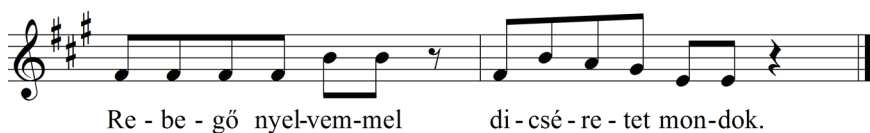
Zenta, Rózsáné Kőrösi Teréz (63).

Burány B., 1972.

117. Pünkösdlő

♩ = 112

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Horgos, Magócsi Andrásné Varga Etel (59).

Burány B., 1972.

Lásd *A pünkösdek jeles napján* kezdettel is énekelt pünkösdlő töredéket (133). Lehet, hogy az volt ennek az éneknek az előzménye.

118. Pünkösdlő

Nem táncotunk, csak méntünk. Kis menyasszont csináltak, mint a lakadalmasok, oszt méntünk, öt-hat pár. Bémentünk a házakhoz, ěmontuk. Meg:

„Szálljon erre házra az Isten áldása, / Mint régenten szállott az apostolokra!”
Ezt mondtuk a végén. Abba ’zidőbe, mikó én iskolába jártam, akkó. Aztán már nem vót ez.

Ada, Szerdáné Kaszás Amália (78).

Burány B., 1988.

119. Pünkösdlő

1)

Mi - mi - ma - ma, mi van má - ma? Pi - ros pün - kösd nap - ja.

1)

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má - so - dik nap - ja.

And - rás bok - ré - tás, fe - le - sé - ge jó tán - cos.

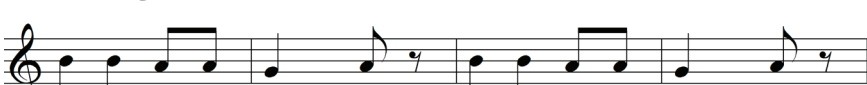

Jól meg - húzd, jól meg - húzd a lo - vad kan - tár - já,

2)

Ne {ti - por - ja, ne ta - pos - sa a pün - kös - di - ró - zsa!
ta - pos - sa,

A pün - kös - di - ró - zsa ki - haj - lott az út - ra,

3) →

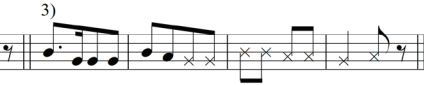
Ar - ra mēnt a mēny - asz - szony, kös - se ko - szo - rú - ba!

1) 2)

ossia →

3)

Szedje össze a menyasszon,

Tobákné: Vót vőfny, egy mēnyasszony mēg egy vőlegíny, egy mēg vitte elő' a ződágot, a bodzát. Akkó kérdezték: „Mēghallgassák-ē a mimi-mamásokat?” Aki mēg akarta hallgatni, bēengedték, és akkor elénekőték.

Zenta, Burány Béláné Bodor Julianna (63),

Burány Ferencné Kaszás Klára (70).

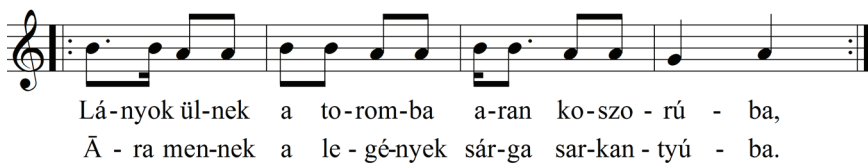
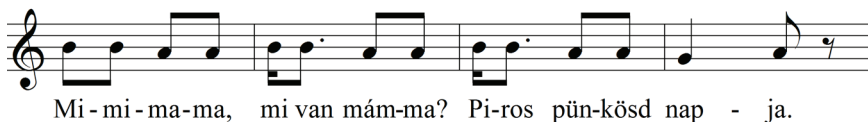
Völgyes, Tobák Istvánné Tóth Ilona (77).

Burány B., 1972.

Burány B., 1977.

120. Pünkösdlő, Mimi-mama-járás

♩ = cca 116

Oláhné: A menyasszon meg a vőlegén a közepibe, a többi lányok körüforogták. Hát vártuk, ugye, [hogy] pizt kapjunk. Siettünk hamar elmondani. Pünkösds első napján volt.

Temerin, Bankó Árpád (68).
Oláh Sándorné Pásztor Margit (44).

Burány B., 1975.
Kónya S., 1974.

A gyűjtő Kónya Sándor szerint: A szokás Temerinben élt közvetlenül a második világháború előtt. 10–12 éves leánykák csinálták pünkösds első napján. Kézen fogva mentek az utcán. Ha be akartak menni valahová, ezt kérdezték: „Még hallgatják-é a mimi-mama-járást?” Az udvarban körbeálltak, középen a menyasszony fátyollal, fehér ruhában és a vőlegény „bukritával”. Az énekekre táncoltak. Pénzt adtak nekik (Bodor-hagyaték).

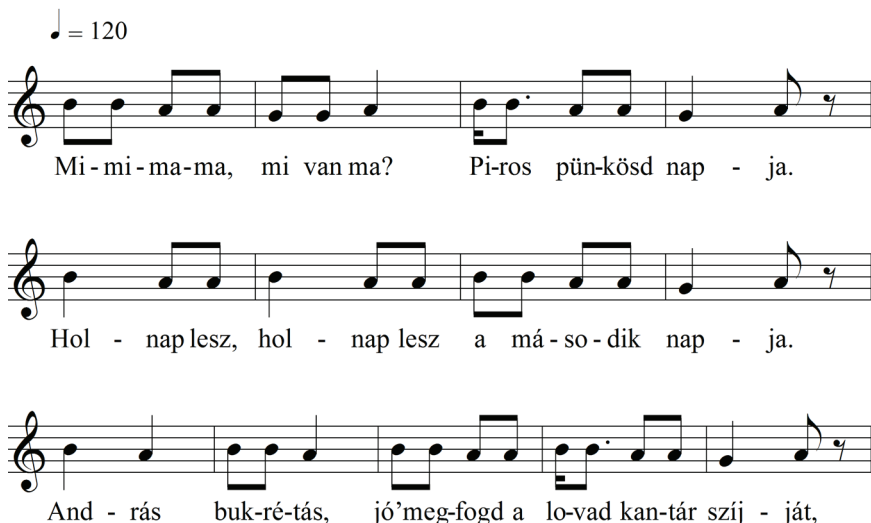
A mindössze terc hangközben mozgó dallam hangterjedelme Oláhné éneklésének végén, a *Kis királyné pácája* részénél jelentősen kitágul.

Bankó Árpád előadása kissé akadozó, egy helyi asszony segíti a szöveget felidézni.

Oláhné későbbi lakóhelye Újvidék, a felvétel is ott készült.

Azonos szöveggel, eltérő dallammal ugyancsak Temerinből: 125.

121. Pünkösdlő

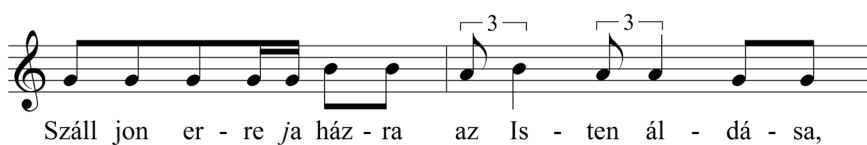
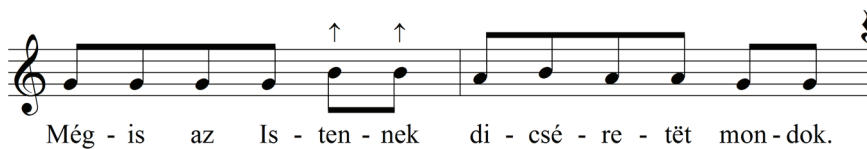
Mohol, Fekete Mária (48).

Király E., 1961.

122. Pünkösdlő

♩ = 112

Urbánné: Eztet hallottam, még szülémtű.

Hódegyháza, Urbán Péterné Sipos Márcel (83).
Bácsgyulafalva, Báló Ferencné Tóth Ágnes (83).

Burány B., 1972.
Székely M., 1973.

Az *Én kicsike vagyok* kezdetű recitatív szakasz előtt Urbánné megjegyezte: Ennek nincs olyan nagy valami kótája.

123. Pünkösdlő

♩ = 100

Mi van má-ma, mi van má-ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hó - nap lesz, hó - nap lesz a má - so-dik nap - ja.

And - rás buk - ré - tás, jó' meg-fogd a ló szá - ját,

Ne ti - pos-sa, ne ta - pos-sa a pün - kös-di - ró - zsát!

Pünkösdőni kisgyerekek mentek, hárman vótak. Vót köztük egy, akit királnak híttak:

Én kiskirál vagyok, nagyot nem szóhatok.
Ami picit szólok, jól meghallgassátok:
Királyi pálcámmal nektek parancsolok. Vivány!

Házrul házra mentek, egyik helett pízit, a másik helett kalácsot adtak nekik. Azé' mondják, hogy „addig tart, mint a pünkösdi királság”.

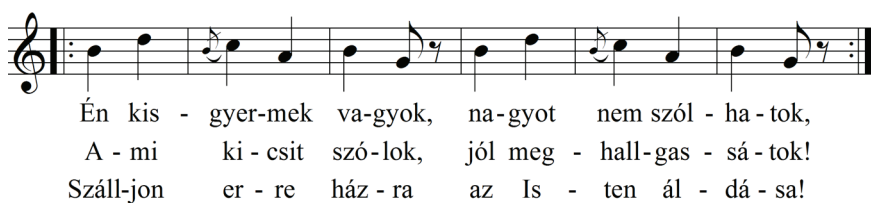
Topolya, Kovácsné Brasnyó Erzsébet (91).

Király E., 1977.

124. Pünkösdlő

♩ = 104

Mi-mi-ma-ma, mi van ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Szenttamás, Tojzán Cecília (72).

Füstös I., 1996.

A gyűjtő jegyzete: Pünkösöd vasárnapján ebéd után kislányok jártak köszönteni evvel az énekkel. Ünneplő ruhába öltöztek. A menyasszony fátyolt és virágkoszorút viselt. A vőlegény is lány volt. A „cigány asszony” kosarat vitt az ajándékoknak (kalács vagy egyéb édesség). Ezenkívül még néhány kislány ment velük, számuk nem volt megszabva. Virágot vittek. A házban elénekelték a köszöntőt. Nem táncoltak.

Tojzán Cecília másként is énekelte: 127.

125. Pünkösdlő

♩ = 108

Mi-mi-ma-ma, mi van má-ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hó - nap lesz, hó - nap lesz a má - so-dik nap - ja.

And - ri - ás buk - ré - tás, kan - tár - ját,
jó' meg-fogd
lo - vad - nak

Nė ti - pos-sa, nė ta - pos-sa ja pün-kös-di - ró - zsát!

Mer ha le - ta - pos - sa, nem lesz buk - ré - tá - ja.

Lá-nyok ül-nek a to-rom-ba a-ran - ko-szo - rú - ba,
Ą - ra men-nek a le - gé-nyek sár-ga sar-kan - tyú - ba.

Kis ki-rál-né pá-cá-ja, Száll-jon er-re ház - ra
ki-bim-bód-zott az á-ga. az Is-ten ál - dá - sa!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Ha nem vót fiú, akkó két lány, egyik vót a menyasszony, a másik a vőlegény. Egy pácára vót kötve egy zsebkendő, az vót a zászló. A menyasszon még a vőlegén mēnt elől, mink mēg utánna. Mēntünk tízen, ahányan összejöttünk. Egy lány kapta a pézt, és akkó aztán osztottuk. [Feldíszített bodzaágot vittek] a menyasszon-vőlegény előtt. [A menyasszonyt] fölötztettük menyasszonnak: fátyol, koszorú, ugyē, a lánnak mēg tettünk mirtuszt. Legelől mēnt a zászlóval.

[Mikor odaértünk egy házhoz,] bekajbátunk, hogy „Még hallgassák-e a mimi-mamát?” Akkor körbejártunk. A menyasszony még a vőlegény a közepibe táncót, mink mēg körű mēntünk, mondtuk a mimi-mamát. [A menyasszony meg a vőlegény] járták a csárdást, akkor az vót leginkább. Közepibe ők járták a csárdást, mik mēg kivű mēntünk, úgy körűforogtunk, egyik így, a másik amúgy. Tíz-tizenöt évesek vótunk, akkor mēg mindég járták.

Temerin, Szalainé Horváth Rozália (67).

Burány B., 1972.

Az énekes apja cseléd volt, a család tanyán élt. Ő maga iskolába nem járt.
Azonos szöveggel, eltérő dallammal ugyancsak Temerinből: 120. **Hangzó: 036.**

126. Pünkösdlő

♩ = 120–126

Mi-mi-ma-ma, mi van má-ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má - so-dik nap - ja.

And - rás bok-ré-tás, jól meg-fogd a lo-vad kan-tár - szíj - ját,

Le - ti - pos-sa, le - ta - pos-sa! A pün-kös-di - ró - zsa
ki - haj-lott az út - ra,

Ā - ra mén egy kis me-nyecs-ke, kösd ki ko-szo - rú - ba!

Mohol, Bilicki Juszti (18).

Király E., 1961.

127. Pünkösdlő

♩ = cca 100

Én még ki - csi va - gyok, na - gyot nem szól - ha - tok,
 A - mi ki - csit szó - lok, jól meg - hall - gas - sa - tok!
 Száll - jon er - re ház - ra az Is - ten ál - dá - sa!
 Kös - se - nek ko - szo - rút a Jé - zus kar - já - ra!

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Hát vót a menyasszony, a vőlegény, cigány asszony kosárral még még egy-két pár. Föl vót virágozva a menyasszony, valami fátyol volt a fején és virág is, rózsza is. Nem vót neki menyasszonyi ruhája, kicsit ünneplő ruhája vót.

Bodor A.: És a vőlegény?

– Az is lány volt, az is ilyen kis szoknyácskába.

Bodor A.: Mit kaptak?

– Kalácsot, leginkább ilyesmi volt.

Délután, ebéd után, pünkösöd első napján [jártuk].

Szenttamás, Bálizs Lajosné Tumbász Anna (72),

Tojzán Cecília (71).

Bálizs Lajosné Tumbász Anna (73).

Bodor A., 1995.

Füstös I., 1996.

Tojzán Cecília másként is énekelte: 124.

128. Pünkösödölő

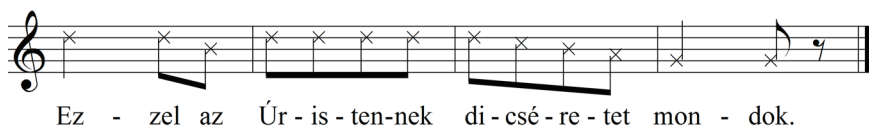
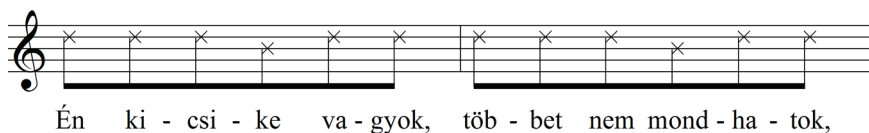
Mi - mi - ma - ma, mi van ma? Pi - ros pün - kösd nap - ja.

Hó - nap lössz, hó - nap lössz a má - so - dik nap - ja.

And - rás bok - ré - tás, fe - le - sé - gös, jó tán - cos.

Terjányon laktak az én anyámék. [Terján azóta felszámolt falu Csóka mellett.] Mikó gyűtt ez a pünkösdi királyság, akkó a kislányok fölötöztek, egy mēnyasszonnak, mög két koszorúslán vót. Oszt akkó összefogózkodtak többen is, möntek házrú házra, köszöntötték a pünkösdi királyságot. Ősz-szekapaszkodtak, oszt amikó ezt mondták, hogy *Én kicsike vagyok*, akkó ēkezdték táncóni, forogni. Evvē vége lött a köszöntőnek, möntek másik házhó.

Csóka, Banka Mihályné Hecskó Erzsébet (66).

Burány B., 1980.

129. Pünkösdlő

♩ = 104

Mi-mi-ma-ma, mi van ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má - so-dik nap - ja.

And-rás bok-ré-tás, jól megfogd a lo-vad kan-tár - szá - rát,

Nē ti-pos-sa, nē ta-pos-sa a pün-kös-di - ró - zsát!

A pün-kös-di - ró - zsa egy szép kis - lē - ány - ka.

ki - haj-lott az út - ra, Hogy-ha sze-retsz, kapd el!

Mēggy-fa ár-nyé - ká - ba

Ezt sze - re - tem, ezt ked - ve - lem,

Ez az én é - des ked - ve - sem.

Ha be-lő-le, be-lő-le, még-is ki-for-dul - na.

ró-zsa len-ne be-lő-le,

Ég a gyër - tya, ha még - gyújt - ják,
Mi - kor a szép tán - cot jár - ják.

Jár-jad, jár-jad, szép ka - to - na, hagy do-bog-jon ez az ut - ca!

Állj ki, állj ki, te szép kis - lány!

Égy kislán fő vót ötözve kis menyasszonnak, még mentek nyóc-tíz kis barátnők. Égy kis vőlegén ottan mellette, no, az vitte *jaz* ágat. Csak tiszta kislányok. Akkó béköszöntek a házhó: „Szabad-é pünkösdőni?” Danótak is még táncótak is, a menyasszon hun középött, hun benn a körbe. Mikó odaértek, hogy *Ezt szeretem, ezt kedvelem*, akkó gyorsabb lépésbe forogtak körü. A menyasszonyná’ vót egy ződág, s akkó ű csapkodta körbe *ja* kislányokat, akik forogtak körülötte. Inkább rózsaaágat [vittünk], ha nem vót, akkó bodzaág is [megfelelt]. De azé’ leginkább, ha csak lehetett, olyan szép, hosszú pünkösdi ágat, rózsaaágat.

Mohol, Vlasity Károlyné Zélity Klára (50).

Burány B., 1978.

130. Pünkösdlő

Mi-mi-ma-ma, mi van ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má-so-dik nap - ja.

And - rás buk-ré-tás, jól meg-kösd a lo-vad kan-tár - szíj - ját,

Nē ti - pēs-se, nē ta-pos-sa a pün-kös-di - ró - zsát!

A pün-kös-di - ró - zsa ki-haj-lott az út - ra,

Szēd-je föl a mēny-asz-szon, kős-se ko-szo - rú - ba!

Ěgy kislán fölötözött kismenyasszonnak, mēg mēntek nyóc-tíz utánna való kis barátnók. Mos' nem tudom, hogy a mēnyasszon fogta a ződágot vagy az csak mēnt? Vagy aki mēnt elő' vele, mint ěgy kis vőlegín, hogy az vitte-jē az ágat? Akkó bēköszöntek a házhó: „Szabad-ē pünkösdőni?” Hogyha elváláták – ott is, hát persze, fizetésē' mēntek –, akkó énekőték, hogy *Mimi-mama...* Olyan hēt-nyóc-kilenc [éves] kislányok vótunk, mikó mēntünk.

Mohol, Mészáros Józsefné Dobre Etelka (42).

Burány B., 1978.

131. Pünkösdőlő

♩ = cca 92

Mi-mi-ma-ma, mi van má-ma? Pi-ros pün-kös-d nap - ja.

Hol - nap lesz, hol - nap lesz a má-so-dik nap - ja.

And - rás bok-ré-tás, fe - le - sé - ge jó tán-cos.

Fogd meg jól a lo-vad - nak a zab - lá - ját,

Hogy ne ta-pos - sa jel a pi-ros pün-kös - di-ró - zsát!

Vót egy fa, amit vittek, az ki vót szallagozva többféle szallaggā. Ęggyik házhoz, a másikhoz bēmēntek és kérdezték, hogy szabad-ē pünkösdőni. És ahol mēgengedték, ottan elmondták. Tāncótak erre, összefogták a kezüket és tāncótak, körbe forogtak.

Gy: Mekkorák voltak, hány évesek?

– Tizennégy-öt-hat körű, lányok.

Kevi, Gordán Ferencné Ginza Klára (67) és több asszony.

Bodor A., 1995.

132. Pünkösdi köszöntő

$\text{♩} = 108$

A pün-kösd-nek je-lēs nap-ja Szent-lé-lek Is - ten kül-döt-te,

E-rő - síj - je mi szí - vün-ket Az a - pos-to - lok - nak!

Mel-let Kri-szus í - gért va-la Mi-kor mén el mēny-or-szág-ban.

Tü-zes nyel-vek mēg-szól-lá-sa Úgy, mint sze-lek mēg-zú - gá - sa

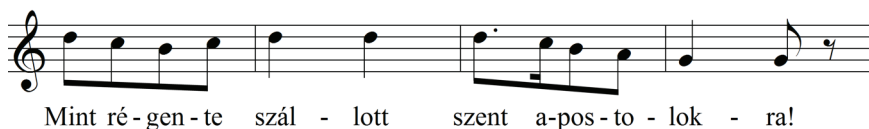
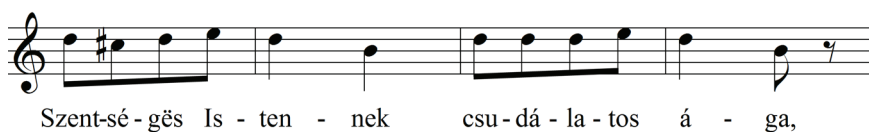

Lē-szall-ván az ő fe-jük-re Nagy hir-te-len - ség - be.

2)

Ęgy kis fe-hér-ség-be, tu-laj-don is-ten-ség-be, ó, drá-ga szent-ség!

♩ = 116

6)

Mi-mi-ma-ma, mi van ma? Pi-ros pün-kösd nap - ja.

Hol-nap lesz, hol-nap lesz a má - so - dik nap - ja.

7) — 8)

And - rás bok-ré - tás, fe - le - sé - ge jó tán-cos.

Jól meg-húzd, jól meg-húzd a lo - vad kan - tár - ját,

9) —

Ně ti - pęd-je, ne ta-pod-ja ja pün-kös-di - ró - zsa!

A pün-kös-di - ró - zsa ki-haj - lott az út - ra,

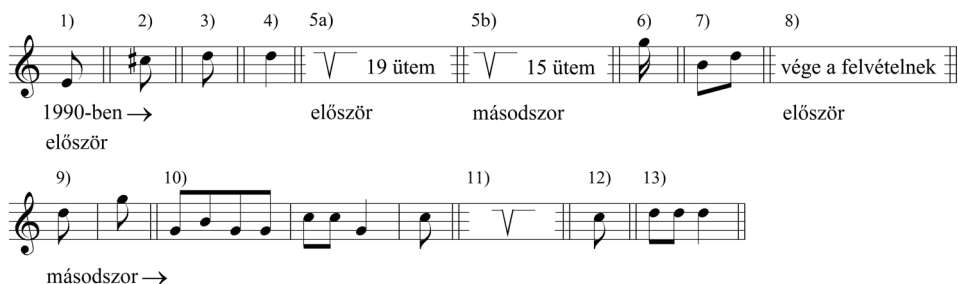
10) —

Szēd-je föl a kis-asz-szon, kős-se ko-szo - rú - ba!

♩ = 126

11) — 12)

Haj, cin-kus, cin-kus, cin-kus, fe - jér tu - li - pán - tos,

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Méntünk egypáran, barátok, ilyen gyerekek. Kicsik vótunk még. Olyan nagyon messzire nem mentünk; méntünk szomszédokba még esetleg rokonokhoz. Akkor békőszöntünk: „Dicsértessék a Jézus! Szabad-é pünkösdt köszönteni?” Akkor emondtuk ezt a mondókánkat. Örűtünk, hogyha kapunk egy mit tudom én, egy... Nem táncótunk, csak mēgá'tunk a szoba közepin vagy a ház előtt. Vót, aki bēhitt, hogy mēnjünk bē, ha mēg nem hittak bē, akkor mēg a ház előtt.

Akkorába divat vót az sok helēn, hogy fontak mezei virágokbú szarkaláb-, pipacs- mēg búzavirág-koszorút. Fő' vót akasztva a ház elébe, szöggre. Mink nem vittünk virágot. Csak úgy normálissan fő' vótunk őtözködve.

Martonos, Sóti Mihályné Beszédes Etelka (46).

Burány B., 1972.
Bodor A., Németh I., Burány B., 1990.

Az énekes 34 éves korában Zentára költözött, a felvétel ott készült.
1990-ben kétszer egymás után énekelt, a variánsok erre vonatkoznak.
Elejét vö. a 136. pünkösdi énekkel. **Hangzó: 037.**

133. Pünkösdlő

$\text{♩} = 192$

(↓) (↓)

1. A pün-kösd-nek je - les nap-ján Szent-sé-ges Is - ten kül-döt-te

1)

E - rő - sít - se a mi szí-vün-ket Az a - pos - to - lok - kal.

1)

2. vsz.

2. Melyet Krisztus ígért vala,
Akkor mén el menyországba
Mindenek láttára.

3. Tüzes nyelvek megszóllása
Úgy, mint szelek megzúgása...

Édesanyámtú'. Ők mikor lányok vótak, akkó jártak úgy házrú házra, és ezér kaptak valamit.

Horgos, Magócsi Andrásné Varga Etel (59).

Burány B., 1972.

Variáns: a 136. pünkösdi ének, lásd annak jegyzetét.

Lásd a *Mimi-mama* kezdettel is énekelt pünkösdlőt (117), ami lehetséges, hogy ennek az éneknek volt a folytatása.

134. Pünkösdlő

$\text{♩} = 88$

A pün-kösd-nek je-lös nap-ján Szent-lé-lek Is - ten kül-döt - te

$\text{♩} = 144$

E-rő - síj - je mi szí - vün-ket Az a - pos - to - lok - nak.

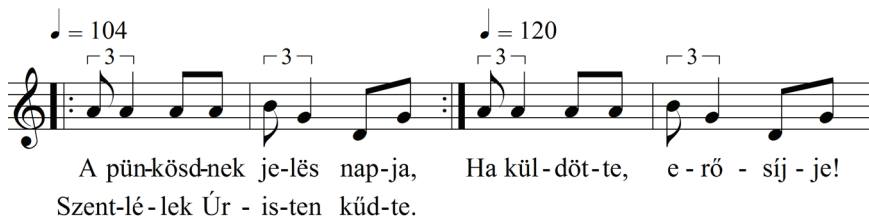

Dicsértessék a Jézus!

Hódegyháza, Szabóné Süli Örzse (80).

Burány B., 1972.

135. Pünkösdlő

♩ = 138

Zenta, Mangurás Ferencné Nagy Anna (68).

Burány B., 1972.
Burány B., Tripolsky G., 1967.

Elejét vő. a 136. pünkösdi énekkel.
(Hasonló pünkösödölő Zentáról: Burány 2000, 311–313.)

136. Pünkösdi ének

♩ = cca 138

1. A pün-kösd-nek je-les nap-ján

Szent-lé - lek Is - ten kül-de - ték

E-rő-sí - te - ni szí - vő - ket

Az a - pos - to - lok-nak.

2. Amit Krisztus ígért vala
Akkor a tanítványoknak,
Menyországba mikor méne
Mindenek láttára.

3. Tüzes nyelveknek szólása
Úgy, mint szeleknek zúgása
Leszálla az ő fejükre
Nagy hirtelenséggel.

4. Megtellenek Szentlélekkel,
Kezdének szólni nyelveken,
Mit önékik a Szentlélek
Ad vala szólnani.

5. Örülünk azért öneki,
Mondván ékes énekeket
Felmagasztalván ő nevét
Örökkön-örökké!

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

Európa-szerte elterjedt, középkori egyházi népének változata (Szendrei-Dobszay-Rajeczky 1979, I. 56–57, II. 26). Magyar forrásai: *Eperjesi Graduál* (1635), *Cantus Catholici* (1651), pünkösdi szöveggel a *Debreceni énekeskönyv*ben jelent meg (1774). Moldva kivételével mindenütt ismerik mintegy harminc változatban, további hatvan változata erősen átalakított, leegyszerűsített, ezek pünkösdlőként használatosak.

Variáns: végletesen leegyszerűsítve 133 és 132, 135. eleje.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 18.118.0/1–2.

137. Pünkösdi ének

♩ = 69

1. Be - vál - tá szent sza-vát

Az ö - rök i - gaz - ság,
Szent-lel-két le - kül - dé

Az é - gi ma-gas-ság.

2. Tüzes nyelv alakba
Jöve az Úr Lelke.
Krisztusnak kis nyáját
Szent imában lelte.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

Dallamtípusáról, a variánsokról lásd a 163. adventi ének jegyzetét.

Szövege: *Orgonahangok*, 654.

138. Pünkösdi ének

♩ = cca 69

1. Ó, Szent-lé-lek, nagy Úr-is-ten, le-bo-rul - va kér e nép,
Szent ke-gyel-med lel - ke-sít-sen, tekintsd Jé-zus ér - de-mét!

Refr.: Vigasz-ta - ló, jöjj el már, szí-vink s lel-kink ké-szen vár.

2. Értelmünkben gyűjts világot, ó, bölcsesség Istene,
Oszlasd el a nagy vakságot, melynek elföd éjjele! Refr.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

19. századi, dúr pentachord egyházi népének (*Zsaskovszky énektár*; 1855). Szövege az egyházi énekeskönyvekben: *Édes Jézus, én szerelmem, ó, mily nagyon szeretlek* (*Hozsanna*, 144, *Éneklő Egyház*, 184).

Variáns: a 175. adventi ének.

Dallamtípusa nem szerepel az MTA népzenei gyűjteményében.

139. Pünkösdi ének

Parlando ♩ = cca 72

1. Jöjj el, ó, Szent-lé-lek, mennye - ji fű-nyedben,
Szent-lé-lek Úr - is-ten, szállj be mi szí-vünkbe!

Refr.: A-ján - dé-kod, Á-raszd bő-ven szent ke-zed-ből hí-ve-jid-re,
szent ma - lasz-tod

Tég y mál - tó - vá mind-nyá - jun - kat ke-gyel - med-re!

2. Jöjj el, vigasztalónk, édes jó Istenünk,
Jöjj el, mert készen vár a mi szívünk s lelkünk! *Refr.*

A szentmise elétt szoktuk énekelni.

Bácskertes, Buják Mihály (75) előénekes.

Kiss L., 1969.

Kontaminált dallam. Előtagjáról lásd a 157. kisasszonyi ének, utótagjáról a 178-V. szentcsalád-járás énekének jegyzetét.

140. Pünkösdi ének

♩ = 63

1. Pi - ros pün-kösd nap-ján a Szűz Má - ri - ja
Pün - kös - di - ró-zsát szed, megy a temp-lom - ba.

Refr.: Szűz Má - ri - ja, Úr Jé - zus any - ja,
Pün - kösd nap - ján menny-be megy fi - ja.

2. Pünkösdi szép rózsza, nyíl ki szívünkben,
Hogy a Szűz Mária legyen elménkben! *Refr.*

3. Pünkösdi szép rózsza, el ne hervadjál,
Minket, Szűz Mária, te el ne hagyjál! *Refr.*

Dobradó, asszonyok.

Bodor A., Németh I., 2002.

A legújabb időkben divatba jött az ún. „Lourdes-i ének” (Úrangyalát végzi a kis Bernadett. *Refr.*: Ave, ave, ave, Mária) érzelmes, alkalmi szöveggel, mely Jézus mennybemenetelét pünkösdre teszi, holott azt tíz nappal korábban, áldozócsütörtökön ünneplik. Mintegy harminc változata ismert a Kárpát-medencében, főként mint búcsús- és koldusének.

Dallamtípusa: MTA népzenei gyűjtemény 11.177.3/1.